

CELIA

Toimintakertomus 2020

25.5.2021

Celia - Näkövammaisten kirjasto
*Toimintakertomus on hyväksytty
kirjaston johtokunnan
kokouksessa 8.2.2021*

Sisällys

1	Johdon katsaus	2
1.1	Näkymät vuodelle 2021	3
2	Yhteiskunnallinen vaikuttavuus	3
2.1	Tavoite1: Kehitämme kansalaislähtöisiä julkisia palveluita ja edistämme digitaalisia palveluita.	3
2.2	Tavoite 2: Vahvistamme kaikkien kykyjä ja osaamista sekä edistämme sivistyksellisten oikeuksien yhdenvertaista toteutumista.	4
2.3	Tavoite 3: Lisäämme osallisuutta kulttuuriin ja kavennamme eri väestöryhmien eroja osallistumisessa.	4
2.4	Tavoite 4: Vahvistamme lasten ja nuorten oppimismahdollisuuksia.	5
2.5	Tavoite 5: Ehkäisemme eriarvoistumista ja tuemme yhdenvertaisia mahdollisuuksia lukemisessa.	5
3	Toiminnallinen tuloksellisuus.....	6
3.1	Verkkolainauksen lisääntyminen ja palveluiden kokonaiskäyttö	6
3.2	Celian kanssa palvelusopimuksen tehneiden yhteistyökumppanien aktiivisuus	6
3.3	Henkilöasiakkaiden asiakastyytyväisyys ja palvelutaso	7
4	Toiminnallinen tehokkuus.....	7
4.1	Kustannukset tulosalueittain 2018-2020	7
4.2	Kirja- ja oppimateriaalilainan keskihinta 2018-2020	7
5	Työn tuottavuus (suoritteet/tulosalueen htv) 2018-2020	8
6	Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen.....	9
6.1	Henkilövoimavarat (HTV) tulosalueittain 2018-2020	9
6.2	Henkilöstön määrä ja rakenne 2018-2020	10
6.3	Henkilöstökustannukset 2018-2020	11
6.4	Tuloksellisuuden tunnusluvut talousarvion ja tulossopimuksen mukaan 2015-2020	12

Celia on saavutettavan julkaisemisen ja kirjallisuuden asiantuntija, jonka tehtävä on tukea lukemisesteisten henkilöiden yhdenvertaisia mahdollisuuksia lukemiseen, oppimiseen ja yhteiskunnalliseen osallistumiseen. Celia tuottaa ja tarjoaa käyttöön saavutettavassa muodossa (kuten ääni- ja pistekirjoina) kauno- ja tietokirjallisuutta ja oppikirjoja, joita ei ole muualta saatavissa, tekee tiivistä yhteistyötä kirjastojen ja muiden toimijoiden kanssa palvelujen tarjoamisessa sekä tarjoaa saavutettavuuden asiantuntijapalveluja julkiselle ja yksityiselle sektorille.

1 Johdon katsaus

Keväällä 2020 koronavirus siirsi myös valtaosan Celian henkilöstöstä jatkuvaan etätyöskentelyyn. Koronavuosi lisäsi digitaalisten palveluiden ja äänikirjapalveluiden kysyntää yhteiskunnassa, ja sama näkyi myös Celian toiminnassa. Samalla viraston vuosia digitalisaation parissa tekemä työ kantoi uutta hedelmää: palveluita kyettiin ylläpitämään ja kehittämään, viraston suoritteiden määrä kasvoi, tuottavuus lisääntyi, asiakastyytyväisyys ja työtyytyväisyys paranivat. Tästä suurin kiitos kuuluu viraston henkilöstölle, joka muutoksenkin keskellä, työmäärän lisääntyessä jatkoi työskentelyään antaumuksella ja tavoitteellisesti.

Myös yksi ajanjakso päättyi, kun virastoa vuodesta 1991 johtanut Marketta Ryömä siirtyi eläkkeelle 31.8.2020. Johtajan vaihtumisen, koronan tuomien muutosten ja viraston lakisääteisten tehtävien hoitamisen lisäksi henkilöstöä työllistivät erityisesti uusien toimintatapojen hakeminen jatkuvaan etätyöskentelyyn, saavutettavuusvelvoitteisiin vastaaminen, tiedonhallintalain voimaantulo, saavutettavuuslainsäädännön eteneminen, viraston lakiuudistuksen käynnistyminen sekä Celian strategian ja arvojen kirkastamiseen tähtäävä työ. Suuri ponnistus oli myös viraston konesalin siirtäminen Valtorille, joka edellytti neuvotteluja, järjestelmämuutoksia ja asiakasviestintää.

Celian kirjastopalveluiden käyttäjien määrä lisääntyi 16 % (74 000 henkilöä, vrt. 64 000 vuonna 2019) ja myös palveluiden käyttö kasvoi ja lainauspalveluita käytettiin 14 % enemmän kuin edellisvuonna, 1 229 837 kertaa. Verkkopalveluita hyödynsi jo 83 % asiakkaista, ja myös yli 65-vuotiaista ennätyselliset 39 % käytti verkkopalveluita. Verkkolainojen osuus kokonaislainauksesta nousi 71 %:iin, joten tavoite 72 % lähes saavutettiin.

Aineistotarjonnan linjauksia kehitettiin ja tuotteiden kehittämistä jatkettiin. Yleistä kauno- ja tietokirjallisuuden tarjontaa koskeva kokoelmapolitiikka ja oppimateriaaleja käsittelevä tuotantopolitiikka uudistettiin yhdeksi julkaisupolitiikaksi. Taktiilioppimateriaalien kuten pistematematiikan materiaalin kehittämistä jatkettiin yhteistyössä oppimis- ja ohjauskeskus Valterin kanssa. EPUB 3 -siirtymää suunniteltiin pohjoismaisten suuntalinjojen mukaisesti.

Celian oma kirjatuoanto täydensi saavutettavassa muodossa olevan kirjallisuuden tarjontaa, ja vuotuinen tavoite 1 300 nimekettä ylittyi hieman: toteuma oli 1 359. Äänikirjoja tuotettiin yhteistyössä kustantajien kanssa ennätysmäiset 369. Strategian mukaisesti peruskouluun ja toiselle asteelle tuotettiin 25 % vähemmän aineistoa, ja myös korkea-asteen aineistoa tuotettiin 15 % vähemmän kuin aiemmin. Saavutettavia aineistoja on jo enenevässä määrin saatavilla kirjastoista ja kaupallisilta toimijoilta, ja opiskelijoita, kirjastoja ja oppilaitoksia ohjataan hyödyntämään niitä.

Keskeinen Celian vaikuttavuustavoite oli jatkaa kumppanuutta yleisten kirjastojen ja koulujen kanssa ja näin tuoda palvelu lähelle käyttäjää ja osaksi kirjastojen ja koulujen palvelutarjontaa. Tavoite toteutui hyvin koronasta huolimatta, sillä uusia asiakkaita rekisteröitiin kouluissa ja kirjastoissa yhteensä 14 000 (2019 18 000).

Palvelun käyttäjien aktiivisuus kuitenkin laski jonkin verran asiakasmäärän kasvusta huolimatta. Kouluissa ja oppilaitoksissa rekisteröityjen asiakkaiden aktiivisuus oli 16 %, joka jäi 23 %:n tavoitteestaan. Yleisten kirjastojen rekisteröimien asiakkaista 44 % käytti palvelua, tavoite oli 47 %. Korkeakoulukirjastojen rekisteröimien asiakkaiden aktiivisuus oli 34 %, joka sekin jäi hieman 37 %:n tavoitteesta.

Korona ei vaikuttanut Celian palvelutasoon, vaan esimerkiksi verkkopalvelukatkoja oli harvoin ja asiakkaiden yhteydenottoihin kyettiin vastaamaan arkivuorokauden kuluessa. Asiakastytyväisyys sähköisiin palveluihin parantui hieman edellisen vuoden tasosta 4,0 tasolle 4,1 asteikolla 1-5.

Työn tuottavuus nousi kokonaisuudessaan. Kirjapalvelut-tulosalueen suoritteiden määrä kasvoi 9,45 % edellisvuoteen verrattuna. Myös asiantuntijatyön osuus Celian toiminnassa jatkoi kasvuaan: saavutettavan julkaisemisen edistämistyön suoritteet kasvoivat yli 88 %. Muuhun asiantuntijatoimintaan käytetty htv-määrä kasvoi 11,5 %. Työn tuottavuus nousi 15,91 % vuodesta 2019 johtuen saavutettavuussivustokäyntien runsaasta lisääntymisestä sekä kirjastopalveluiden kasvaneesta käytöstä.

Työtyytyväisyys nousi 14 % tasolle 3,51 syksyllä toteutetun VMBaro-kyselyn mukaan, ja sairauspoissaolot vähentyivät merkittävästi. Epäasiallista käyttäytymistä havaitsi kuitenkin edelleen 43 % vastaajista, ja sitä oli kokenut 18 % vastaajista, joten työtä on vielä tehtävänä työhyvinvoinnin kehittämiseksi.

1.1 Näkymät vuodelle 2021

Monien muiden lailla monipaikkainen työskentely jatkuu. Saavutettavuus, EPUB 3 -formaatti, osaamisen systemaattinen kehittäminen, työhyvinvointi, Celiaa koskevan lainsäädännön uudistaminen sekä uudenlaisen organisaation rakentaminen ovat vuoden 2021 kantavia teemoja. Viraston taloudellinen tilanne on vuoden 2021 osalta vakaa, mikä helpottaa suuresti työhön keskittymistä.

2 Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

2.1 Tavoite1: Kehitämme kansalaislähtöisiä julkisia palveluita ja edistämme digitaalisia palveluita.

Celian verkkopalvelustrategia laadittiin vuosille 2020-2026. Strategian toteutus sisältyy Celian vuosien 2020-2026 tiekartassa suunniteltuihin uudistuksiin.

2.2 Tavoite 2: Vahvistamme kaikkien kykyjä ja osaamista sekä edistämme sivistyksellisten oikeuksien yhdenvertaista toteutumista.

Pyrimme tavoitteeseen ohjaamalla ja opastamalla muita toimijoita saavutettavan julkaisemisen toteuttamisessa.

Saavutettavan julkaisemisen edistämistyö koostui koulutuksista, konsultoinnista, tilaustöistä, sähköposti- ja puhelinneuvonnasta sekä ohjemateriaalien tuottamisesta. Koulutuksia ja puheenvuoroja pidettiin 58 (tavoite 30) ja ne tavoittivat 3 200 henkilöä. Luvussa ei ole mukana tallennettujen esitysten katselu jälkeensä. Sähköpostineuvontaa ei ole tilastoitu, mutta sähköpostikyselyihin vastattiin kahden vuorokauden sisällä. Tammikuussa julkaistiin yhteistyössä eOppivan kanssa verkkokurssi Saavutettavat asiakirjat verkossa. Kurssin tavoitavuus oli erinomainen: 17 568 yksilöllistä vierailua kurssin sivulla, 5 684 aloitettua koulutusta ja 3 153 loppuun asti tehtyä kurssisuoritusta. Keväällä järjestettiin saavutettavuusaiheinen Ymmärränseminaari, johon osallistui 1 221 julkishallinnon työntekijää. Pohjoismaisena Nordic Inclusive Publishing Initiative -yhteistyönä (NIPI) järjestettiin kustantajille ja kirja-alan toimijoille verkkoseminaari. Mukana oli noin 150 kustantamojen, suoratoistopalvelujen, kustannusyhdistysten ja vastaavien toimijoiden edustajaa eri puolilta Pohjoismaita. Lisäksi yhteistyötä Suomen kustannusyhdistyksen kanssa tiivistettiin erityisesti esteettömyysdirektiiviin valmistautumisessa. Korkeakoulujen ja korkeakoulukirjastojen kanssa yhteistyötä tehtiin mm. oppinnäytetöiden ja avointen oppimateriaalien saavutettavuuden edistämiseksi.

2.3 Tavoite 3: Lisäämme osallisuutta kulttuuriin ja kavennamme eri väestöryhmien eroja osallistumisessa.

Pyrimme tavoitteeseen vahvistamalla palveluidemme saatavuutta yhteistyökumppaneiden kautta.

Celian asiakasrekisterissä oli vuoden 2020 lopussa 73 695 henkilöasiakasta (+22 %) ja 3 906 yhteisöasiakasta (+4 %). Asiakkaiden kokonaismäärä kasvoi selvästi, vaikka uusien asiakkaiden määrä laskikin hieman, 18 % viime vuodesta. Aktiivisten asiakkaiden osuus jatkoi laskua: vähintään yhden kirjan oli lainannut 52 % asiakkaista (2019 59 %).

Kouluissa ja oppilaitoksissa rekisteröityjen asiakkaiden aktiivisuus oli vain 16 %. Tavoitteena oli kirjastojen ja korkeakoulujen tapaan, että 23 % koulujen rekisteröimistä oppilaista ja opiskelijoista lukisi Celian kirjoja vähintään 3 tuntia vuoden aikana. Koronavuodella, koulujen sulkemisella, etäopetuksella jne. oli todennäköisesti vaikutusta laskuun.

Yleisten kirjastojen rekisteröimien asiakkaiden aktiivisuus laski sekin vuositason jonkin verran, sillä keväälle 2020 ei ehditty rakentaa korvaavaa menettelyä koronan aiheuttaman kirjastojen sulkemisen takia. Uusien järjestelyjen myötä tilanne korjaantui hieman. Koko vuoden tavoite oli, että 47 % kirjastojen rekisteröimistä asiakkaista myös käyttää Celian palvelua. Tästä tavoitteesta jäätettiin hieman, sillä tulos oli 44 %.

Yleisten kirjastojen yhdenvertaisuuden ja saavutettavuuden edistämiseen pyrkivää yhteistyötä viedään tällä sopimuskaudella eteenpäin myös Alueellista kehittämistyötä tekevien (AKE) kirjastojen kautta. Vuoden 2020 aikana järjestettiin yhteistyössä AKE-kirjastojen kanssa seitsemän työpajaa, joihin osallistui kirjastoammattilaisia kymmenistä eri kirjastoista eri puolilta Suomea. Valtakunnallisessa yhteistyössä sosiaalinen media ja etäkokoukset ovat olleet päivittäisessä käytössä jo pitkään, mutta vuoden 2020 aikana yleisissä kirjastoissa etävälineiden valikoima ja henkilökunnan kyvykyys kasvoivat räjähdysmäisesti. Nyt hankitut taidot tukevat yhteistyötä myös jatkossa.

Korkeakoulukirjastojen rekisteröimien asiakkaiden lukuaktiivisuus jäi 34 %:iin. Tavoitteeksi oli asetettu, että 37 % korkeakouluasiakkaista lukisi Celian kirjoja vähintään 3 tuntia vuoden aikana. Tähän on voinut vaikuttaa se, että koronan takia Celian äänikirjapalvelun käytön opastusta annettiin suppeammin. On kuitenkin huomioitava, että Celian asiakkaaksi liitytään usein opintojen alussa, jolloin ei vielä ole tietoa, kuinka paljon esimerkiksi saavutettaville kurssikirjoille on tarvetta. Tässä on suuria alakohtaisia eroja, ja moni opiskelija voi pärjätä pitkään muilla opetusmateriaaleilla. Toisilla aloilla - kuten oikeustiede tai sosiaali- ja terveysalan opinnot - tarve kurssikirjoille on paljon suurempi.

2.4 Tavoite 4: Vahvistamme lasten ja nuorten oppimismahdollisuuksia.

Pyrimme tavoitteeseen kehittämällä tuotteita ja palveluita yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa.

Oppilaiden ja opiskelijoiden aktiivisuuteen Celian palveluiden käytössä vaikuttaa myös opettajien kiinnostuminen ja sitoutuminen Celian palveluun perehtymiseen, palvelun hyödyntämiseen ja tarjoamiseen. Tältä osin oppilaiden eriarvoistumiseen pyrittiin vaikuttamaan mm. laatimalla kehittämisohje Oikeus oppia - oppimisen tuen, lapsen tuen ja inklusion edistämistoimia valmistelevalle työryhmän kuulemistilaisuuteen.

Lukemisen edistämisen toimintasuunnitelmaa valmisteltiin yhteisissä työpajoissa keväällä 2020. Suunnitelman tavoitteena on tuoda lukemisesteisten henkilöiden näkökulma lukutaidon ja lukemisen edistämistyöhön sekä tarjota eri toimijoille, kuten kouluille ja kirjastoille ”kättä pidempää” saavutettavassa lukemisessa. Toimintasuunnitelman täysimittaiseen toteuttamiseen Celialta puuttuu kuitenkin toistaiseksi voimavaroja.

2.5 Tavoite 5: Ehkäisemme eriarvoistumista ja tuemme yhdenvertaisia mahdollisuuksia lukemisessa.

Pyrimme tavoitteeseen täydentämällä saavutettavaa julkaisemista omalla kirjatarjoajallamme.

Celian yleistä kauno- ja tietokirjallisuutta koskeva kokoelmapolitiikka ja oppimateriaaleja käsittelevä tuotantopolitiikka uudistettiin yhdeksi julkaisupolitiikaksi, joka määrittelee mm. miten ja millä periaatteilla Celia toimii kirjatuoannossaan suhteessa kaupalliseen saavutettavaan julkaisemiseen.

Celian oma kirjatutuotanto täydentää saavutettavassa muodossa olevan kirjallisuuden tarjontaa. Celian kirjatutuotannon kokonaistavoite toteutui (tavoite 1 300 nimekettä, toteuma 1 359). Oman tuotannon lisäksi vaihtoina tai lahjoituksina hankittiin 194 kirjanimikettä pääasiassa ruotsin- ja vieraskielisiä äänikirjoja.

EPUB 3 -tuotantoa kehitettiin ja suunniteltiin pohjoismaisten suuntalinjojen mukaisesti. Kehittyneiden digitaalisten julkaisujen eli ihmisääntä, tekstiä ja kuvia sisältävien EPUB 3-kirjojen tuottamisessa tavoite saavutettiin toteuttamalla EPUB 3 -mallinnus sekä tuottamalla kokeiluna joitakin EPUB-kirjoja. Vuoden aikana osallistuttiin myös pohjoismaisen EPUB-standardin päivitykseen ja työhön sisältyvän EPUB -validaattorityökalun suunnitteluun.

Taktiilioppimateriaalien kuten pistematematiikan kehittämistä jatkettiin yhteistyössä oppimis- ja ohjauskeskus Valterin kanssa. Lisäksi valmisteltiin pistetekniikoita opettelevien lasten ja nuorten tueksi tarkoitettua kansainvälistä LEGO Braille Bricks -opetuskonseptia.

3 Toiminnallinen tuloksellisuus

3.1 Verkkolainauksen lisääntyminen ja palveluiden kokonaiskäyttö

Celian lainauspalveluita käytettiin 1 229 837 kertaa ja käyttö lisääntyi 14 %. Verkkolainojen osuus kokonaislainauksesta nousi 71 %:iin, joten tavoite 72 % lähes saavutettiin. Sähköisiä palveluja käyttävien osuus ylitti tavoitteen (tavoite 81 %, toteuma 83 %). 65 vuotta täyttäneistä Celian asiakkaista verkkopalvelujen käyttäjien osuus oli 39 % (2019 33 %); tavoite oli 35 %, eli se ylittyi reilusti. Cd-äänikirjalainaaajia on 12 328 (2019 12 750), mikä on 17 % henkilöasiakkaista; lainausoikeuttaan heistä käytti 8 000.

3.2 Celian kanssa palvelusopimuksen tehneiden yhteistyökumppanien aktiivisuus

Keskeinen Celian vaikuttavuustavoite oli jatkaa yhteistyötä yleisten kirjastojen ja oppilaitosten kanssa ja näin tavoittaa entistä useampi asiakas palveluiden piiriin. Tavoite toteutui hyvin koronan tuomista muutoksista huolimatta, sillä uusia asiakkaita rekisteröitiin kouluissa ja kirjastoissa yhteensä 14 000 (2019 18 000). Uusista henkilöasiakkaista 60 % oli kouluissa rekisteröityjä lapsia ja nuoria, saman verran kuin edellisenä vuonna.

Yleisten kirjastojen aktiivisuuden lasku vuoden 2020 poikkeusoloissa näyttää sen, miten odottamattomat muutokset vaikuttavat tuloksiin. Koronan myötä tapahtumat ja esittelyt peruutettiin, ja kirjastojen oli pakko sulkea ovensa tai rajoittaa palveluitaan. Tavoitteena oli nostaa yleisten kirjastojen rekisteröintiaktiivisuus 85 %:iin. Sen sijaan laskua tuli usean prosenttiyksikön verran ja rekisteröintejä teki 76 % kirjastoista.

Korkeakoulukirjastoissa jatkuivat uusien asiakkaiden rekisteröinnit aktiivisina koronasta huolimatta. Tähän on voinut vaikuttaa korkeakoulujen matalampi kynnys siirtyä etäpalveluihin ja

-opiskeluun. Tavoitteena oli, että 85 % korkeakoulukirjastoista rekisteröisi uusia asiakkaita. Tavoite ylittyi ja rekisteröinti prosentti oli 87,5.

Koulujen ja oppilaitosten osalta tavoitteena oli nostaa rekisteröintiaktiivisuus 85 %:iin mutta rekisteröintejä teki 63 % oppilaitoksista. Koulujen palveluprosessia kehitettiin vuoden aikana, mutta toiminnan vakiinnuttaminen kouluissa edellyttää vielä lisätoimenpiteitä.

3.3 Henkilöasiakkaiden asiakastyytyväisyys ja palvelutaso

Celian palvelutaso pysyi korkealla koronasta huolimatta, ja esimerkiksi verkkopalvelukatkoja oli vain vähän ja asiakkaiden yhteydenottoihin kyettiin vastaamaan arkivuorokauden kuluessa. Asiakastyytyväisyys sähköisiin palveluihin oli korkea eli 4,1 asteikolla 1-5, ja jopa parantui hieman edellisen vuoden tasosta (4,0).

4 Toiminnallinen tehokkuus

4.1 Kustannukset tulosalueittain 2018–2020

Tulosalue	2018	2019	2020	Muutos 2019/ 2020 %
Kirjapalvelut (€)	4 947 640	5 278 674	5 137 753	-2,68
Asiantuntija- ja konsultointitoiminta (€)	295 439	357 322	406 216	13,68
Yhteensä	5 293 317	5 635 996	5 543 970	-1,63

Kirjapalveluiden kustannukset laskivat -2,68 %. Asiantuntijatoiminnan kustannukset sen sijaan lisääntyivät 13,68 %, koska asiantuntijatyöhön saatiin lisää voimavaroja.

4.2 Kirja- ja oppimateriaalilainan keskihinta 2018-2020

2018 toteuma: 5,38 €

2019 toteuma: 4,87 €

2020 toteuma: 3,14 €

Muutos 2019-2020 (%): -35,5

Yleisen kauno- ja tietokirjallisuuden ja oppimateriaalien toimitusten keskihinta jatkoi laskuaan ja oli 35,5 % alempi kuin vuonna 2019. Syynä hinnanlaskuun oli mm. palveluiden kysynnän kasvu.

5 Työn tuottavuus (suoritteet/tulosalueen htv) 2018-2020

Tulosalueiden htv-määriin on vyörytetty osuus hallinto-, tuki- ja ohjaustoimintojen henkilötyövuosista.

Tulosalue	2018	2019	2020	Muutos 2019/2020 %
Kirjapalvelut				
Suoritteet yht.	1 485 823	1 499 320	1 635 262	9,07
Henkilötyövuodet	39,89	40,09	39,95	-0,35
Suoritteet/htv	37 248	37 399	40 933	9,45
Saavutettavan julkaisemisen edistäminen				
Suoritteet yht.	24 764	57 515	108 476	88,26
Henkilötyövuodet	1,39	2,4	2,87	19,58
Suoritteet/htv	17 816	23 965	37 797	57,72
Muu asiantuntijatoiminta, htv	0,86	0,26	0,29	11,5

Kirjapalvelut-tulosalueen suoritteisiin on laskettu mukaan sekä yleisen kauno- ja tietokirjallisuuden että oppimateriaalien toimitukset, käynnit verkkosivustoilla, yhteydenotot asiakaspalveluun, seminaarit, koulutustilaisuudet ja messut. Tulosalue sisältää myös yhteistyön Celian palvelukumppaneiden kuten yleisten kirjastojen, koulujen ja oppilaitosten sekä korkeakoulukirjastojen kanssa. Suoritteiden määrä kasvoi 9,07 % edellisvuoteen verrattuna. Työn tuottavuus nousi 15,91 % vuodesta 2019.

Saavutettavan julkaisemisen edistämisen tulosalue sisältää koulutukset ja neuvontatoimenpiteet, annetut suositukset ja ohjeet, sekä käynnit Celian saavutettavuussivustoilla. Tulosalue kattaa myös saavutettavien kirjastopalveluiden edistämisen, kuten kirjastojen neuvonnan saavutettavissa kirjastopalveluissa sekä koulutukset alan oppilaitoksissa. Suoritteiden määrä kasvoi yli 88 % edellisvuoteen verrattuna. Työn tuottavuus nousi 15,91 % vuodesta 2019, ja se johtuu pääosin verkkokoulutuksista ja saavutettavuussivustokäyntien lisääntymisestä.

Muun asiantuntijatoiminnan osuus Celian toiminnasta on suhteellisen pientä eikä sitä vielä seurata suoritetasolla. Muuhun asiantuntijatoimintaan kuuluvat mm. kansainvälinen Daisy-konsortio, Suomen Daisy-konsortio, IFLA, Tactus-koskettelukirjayhteistyö ja Braille-neuvottelukunta sekä työ erilaisissa neuvottelukunnissa sekä ohjausryhmissä. Muu asiantuntijatoiminta on kuitenkin jatkuvassa kasvussa; työhön käytetty htv-määrä kasvoi 11,5 % vuodesta 2019.

6 Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

6.1 Henkilövoimavarat (HTV) tulosalueittain 2018–2020

Tulosalue	2018	2019	2020	Muutos 2019-2020 %
Kirjapalvelut, josta	39,89	40,09	39,95	- 0,35
Kirjastopalvelut	21,38	22,62	20,37	- 9,95
Oppimateriaalipalvelut	18,51	17,47	19,58	12,08
Asiantuntija- ja konsultointitoiminta	2,26	2,66	3,16	18,89
Yhteensä	42,15	42,75	43,11	0,84

Strategian mukaisesti asiantuntijatoimintaan käytettiin 18,89 % enemmän voimavaroja kuin edellisvuonna.

6.2 Henkilöstön määrä ja rakenne 2018–2020

Henkilöstö	2018	2019	2020	Muutos 2019-2020 %
Henkilöstön lukumäärä				
Miehet	10	13	13	0
Naiset	35	34	33	-2,29
Yhteensä	45	47	46	-2,13
Henkilötyövuodet	42,15	42,75	43,11	0,84
Keski-ikä				
Miehet	49,2	46,8	46,7	-0,21
Naiset	48,7	49,9	49,3	-1,20
Ikäjakauma				
25-29	1	1	2	100
30-39	8	8	6	-25
40-49	12	13	13	0
50-59	21	20	17	-15
60-64	3	5	8	60
Yhteensä	45	47	46	-2,13
Vakinaiset, määräaikaiset				
Miehet, vakinaiset	8 (18 %)	8 (17 %)	10 (21,74 %)	25
Miehet, määräaikaiset	2 (4 %)	5 (11 %)	3 (6,52 %)	-40
Naiset, vakinaiset	28 (62 %)	30 (64 %)	31 (67,4 %)	3,33
Naiset, määräaikaiset	6 (16 %)	4 (9 %)	2 (4,35 %)	-50
Yhteensä	45	47	46	-2,13
Kokoaikaiset/osa-aikaiset				
Kokoaikaiset	41 (91 %)	44 (94 %)	43 (93,48 %)	-2,13
Osa-aikaiset	4 (9 %)	3 (6 %)	3 (6,5 %)	0
Lähtö- ja tulovaihtuvuus				
Lähtö	4 (9 %)	4 (9 %)	2 (4,35 %)	-50
Tulo	6 (13 %)	5 (11 %)	2 (4,35 %)	-60
Henkilöstön lkm	45	47	46	-2,13
Työtyytyväisyys	3,31	3,36	3,51	4,46
Sairauspoissaolot pv/htv	8,8	8,2	4,73	-42,32

Miesten osuus pysyi edellisvuoden tasolla ja oli noin 28 %. Henkilöstön keski-ikä lähenei molemmissa ryhmissä 50 vuotta. Mittavaa eläkkeelle siirtymistä ei ole odotettavissa vuosina 2021-2023. Määräaikaiset työntekijät olivat viransijaisia, projektityöntekijöitä sekä siviilipalvelushenkilöitä.

Osaamisen hallinnan työkalu Osaava otettiin käyttöön kuluneen vuoden aikana. Osaavaan ryhdyttiin viemään tiimien tavoitteita sekä kehittymistavoitteita kevästä alkaen. Kehityskeskusteluissa siirryttiin hyödyntämään jatkuvan keskustelun käytäntöä Osaavan tuella.

Syksyllä 2020 toteutetun VMBaro-kyselyn mukaan työtyytyväisyys nousi 14 % tasolle 3,51. Epäasiallista käyttäytymistä havaittiin 14 % vähemmän, mutta kuitenkin jopa 43 % vastaajista oli sitä havainnut (koko valtiolla 22 %). Epäasiallista käyttäytymistä oli puolestaan kokenut 18 %

(koko valtiolla 13 %), mikä oli kuitenkin 25 % vähemmän kuin edellisvuonna. Kiusaamista tai seksuaalista häirintää ei kyselyn mukaan havaittu tai koettu lainkaan (koko valtiolla 10 % ja 4 %). Kyselyn perusteella keskeisiksi kehittämiskohteiksi nousivat työn kuormituksen vähentäminen, sisäisen viestinnän kehittäminen, palkkausjärjestelmään perehdyttäminen, epäasiallisen työkäyttämisen poistaminen sekä töiden organisoimisen kehittäminen, joihin kiinnitetään erityistä huomiota jatkossa. Sairauspoissaolot ovat vähentyneet merkittävästi: todennäköisesti sekä koronatilanne että toistaiseksi jatkuva etätyöskentely ovat vaikuttaneet lopputulemaan. VMBaron johtajuusindeksi nousi 8 % tasolle 3,24, ja työyhteisöindeksi nousi 17 % tasolle 3,62.

6.3 Henkilöstökustannukset 2018-2020

Henkilöstökustannukset	2018	2019	2020	Muutos 2019-2020 %
Henkilöstökulut (€)	2 167 424	2 381 280	2 462 081	3,39
Työterveyshuollon kustannukset (€/htv)	877	1 070	703	-34,3
Työhyvinvoinnin ja virkistystoiminnan kustannukset (€/htv)	162	271	222	-18,08
Koulutuskustannukset (€/htv, sis. vain koulutuksen ostot)	1 141	787	830	5,46

Henkilöstökulut sisältävät myös virkamiesten tulospalkkiot sekä freelancer-työntekijöiden palkkiot. Koulutuskustannukset sisältävät vain maksullisten koulutusten ostot, eivät työajan kustannuksia. Työnantajan tarjoamia koulutusmahdollisuuksia pidettiin hyvinä (VMBaro-tulos 4,07), mikä heijastunee myös suhteellisen korkeana innovointikyvykkyyksinä (3,80). Koronavuosi alensi työterveyshuollon kustannuksia 34,3 %, ja työhyvinvoinnin ja virkistystoiminnan kustannuksia 18,08 %. Vaikka virkistyspäivä järjestettiin ja virkistysraha oli käytössä, mitään yhteisiä, fyysisiä tapaamisia ei voitu järjestää.

6.4 Tuloksellisuuden tunnusluvut talousarvion ja tulosopimuksen mukaan 2015–2020

Talousarvion ja tulosopimuksen tavoitteet ja mittarit	2015 toteuma	2016 toteuma	2017 toteuma	2018 toteuma	2019 toteuma	2020 toteuma
Yhteiskunnallinen vaikuttavuus						
Lukemisesteisten henkilöiden kirjallinen tieto- ja kulttuurivaranto lisääntyy						
Celian kirjatutanto, uusien nimekkeiden määrä	1 565	1 518	1 389	1 434	1 391	1 359
Saavutettavan julkaisemisen suositukset, saavutettavuusneuvonta ja koulutukset, kpl	23	26	34	28	63	58
Yhteiskunnallinen vaikuttavuus						
Kirjastopalvelujen saatavuutta lukemisesteisille henkilöille lisätään						
Yhteistyökirjastojen lukumäärä, kunnat/toimipisteet	142/298	200/374	220/441	286/454	287/477	289/479
Yhteistyökirjastojen lukumäärä: korkeakoulukirjastot	21	28	30	35	35	35
Celian palveluita säännöllisesti käyttävät lapset ja nuoret	1 483	1 778	1 747	8 927	12 655	12 753
Toiminnallinen tehokkuus						
Asiakkaita palveluiden piirissä (henkilöt+yhteisöt)	30 660	35 300	39 700	45 567	65 096	78 261
Oppimateriaalitoimitukset	13 915	14 485	13 885	45 938	56 344	58 069
Lainat Celian järjestelmästä	934 800	950 000	771 400	919 007	1 082 142	1 239 874
Sähköisten palveluiden käyttö lisääntyy						
Verkkotoimitusten osuus kokonaislainauksesta %	27	39	48	60	67	71
Sähköisiä palveluja käyttävien henkilöiden määrä	7 557	11 586	13 895	31 340	47 646	61 363
Asiakastyytyväisyys						
Tyytyväisyys verkkopalveluihin (1-5)	-	4,04	3,6	4,0	4,0	4,1
Henkisten voimavarojen hallinta						
Työtyytyväisyys	3,16	3,21	3,12	3,31	3,36	3,51

